

Міністерство освіти і науки України

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Економічний факультет

ФРИДРАК ХРИСТИНА ІВАНІВНА

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
НЕПРИБУТКОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

072 «Фінанси, банківська справа і страхування» (галузь наук - Управління та
адміністрування)

Автореферат

на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти

Івано-Франківськ – 2023

Дипломна робота виконана в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника

Науковий керівник кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів Цюпа Оксана Петрівна

Рецензент кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри кафедри менеджменту та маркетингу Гречаник Наталія Юріївна

Захист відбудеться «22» грудня 2023 р.

Завідувач кафедри _____

(підпис)

д.е.н., проф. Левандівський О.Т.

(ім'я та прізвище)

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми: в сучасній економіці досить велика частина господарської діяльності провадиться неприбутковими організаціями, серед них лєвова частка належить благодійним фондам. Основна діяльність неприбуткових організацій не спрямована на отримання прибутку, проте ці суб'єкти господарювання роблять вагомим внесок в розвиток економіки країни та суспільства зокрема. Так як в сучасних реаліях увага до неприбуткових організацій зросла, важливим є організація їх фінансової діяльності. Процес залучення грошових та матеріальних ресурсів з подальшим продуманим розподілом – є основою успішної та ефективної діяльності неприбуткової організації. Важливим аспектом процесу реалізації фінансової стратегії є введення бухгалтерського обліку з врахуванням всіх законодавчих нормативів та специфіки діяльності організації. Дослідження у межах цієї теми здійснювалося на прикладі Благодійної Організації «Благодійний Фонд «Тепле Місто» з метою детальної характеристики обліку та аналізу фінансової діяльності непідприємницьких структур.

Метою даного дослідження є вивчення організації обліку та проведення аналізу фінансової діяльності неприбуткових організацій.

Досягнення поставленої мети зумовило необхідність постановки і вирішення таких завдань:

- розгляд економічної сутності та основ неприбуткових організацій;
- визначення особливостей видів неприбуткових організацій та їх функціонування;
- ознайомлення із зарубіжної практикою існування непідприємницьких структур;
- ознайомлення з господарською діяльністю БО «БФ «Тепле Місто»;
- дослідження системи фінансового обліку у БО «БФ «Тепле Місто»;
- аналіз фінансової діяльності даної неприбуткової організації;

- дослідження напрямів удосконалення обліку для потреб управління неприбутковими організаціями;
- удосконалення методики аналізу фінансової діяльності неприбуткових організацій.

Об'єкт дослідження – процес управління фінансами неприбуткових організацій та їх облік, підвищення їхньої ефективності та впливу на суспільні інтереси.

Предметом дослідження є система організації обліку та аналіз фінансової діяльності неприбуткових організацій.

Методи дослідження: дослідження включає в себе різноманітні наукові методи, такі як аналіз, синтез, порівняння, що допомагають систематизувати та аналізувати інформацію для досягнення мети. Також можна виділити такі як: систематизація, наукова абстракція, дескриптивний аналіз документів, логічне узагальнення, логічний і структурний аналіз.

Для вивчення питань, пов'язаних з темою даної роботи були використані нормативно-правові акти, такі як: Конституція України, Господарський кодекс України, Податковий кодекс України, Цивільний кодекс України, Закон України: «Про громадські об'єднання», Закони України: «Про благодійництво та благодійні організації», Закони України: «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність», Закони України: «Про благодійну діяльність та благодійні організації», Відомості Верховної Ради України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань», Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку.

Інформаційна та теоретична база дослідження сформована на основі праць науковців-економістів. Даній темі приділяли увагу як в працях загальнонаукового та практичного характеру (підручники про основи функціонування та різновиди суб'єктів підприємницької діяльності), так і в працях спрямованих на дослідження некомерційного сегмента економіки. Прикладом такого дослідження є праця авторів Глебова Н. В., Волошан І. Г. "Облік у неприбуткових організаціях", яка є зразком спеціалізованої літератури

призначеної для ознайомлення з неприбутковими організаціями, в якій основна увага зосереджена на особливостях обліку в неприбуткових організаціях порівняно з комерційними підприємствами та аналізу фінансовій діяльності неприбутківців.

Практичне значення одержаних результатів:

- розробляючи оптимальні стратегії обліку та фінансового аналізу, неприбуткові організації можуть ефективно управляти своїми фінансовими ресурсами в умовах обмеженого фінансування та підвищувати свою стійкість;

- розробка нових підходів до фінансового планування сприяє оптимізації доходів та витрат, що сприяє раціональному використанню фінансових ресурсів для досягнення стратегічних цілей організації;

- відповідні методи та інструменти бухгалтерського обліку та фінансового аналізу дозволяють більш ефективно розподіляти наявні ресурси, визначати пріоритети;

- розробка та впровадження соціальної відповідальності може допомогти неприбутковим організаціям контролювати та покращувати свій соціальний вплив;

- результати дослідження сприяють розробці стратегій, які сприяють сталому розвитку неприбуткових організацій, враховуючи економічні, соціальні та екологічні аспекти;

- впровадження нових підходів до фінансового обліку та аналізу підвищує рівень перспективності та прозорості неприбуткових організацій перед донорами та іншими зацікавленими сторонами.

Структура і обсяг роботи: дана магістерська робота складається із вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу та загального підсумку по даній роботі, списку використаних джерел (57 найменувань) та 3 додатків. Загальний обсяг роботи – 104 сторінки комп'ютерного тексту, містить 10 таблиць і 7 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У розділі 1 «Теоретичні основи обліку та аналізу фінансової діяльності неприбуткових організацій» досліджується зміст діяльності неприбуткових організацій, шляхом опису їх правового статусу та економічних особливостей. Розкриваються законодавчі аспекти, які притаманні неприбутковим організаціям. Описані основні відмінності між діяльністю громадських та благодійних організацій. Досліджується роль неприбуткових організацій у національній економіці та описується зарубіжний досвід функціонування соціального підприємництва.

У розділі 2 «Організація обліку та аналіз фінансової діяльності Благодійної Організації «Благодійний Фонд «Тепле Місто» подається характеристика діяльності досліджуваної організації, розкривається механізм введення обліку, описуються основні аспекти фінансової діяльності даної неприбуткової організації з дослідженням структури надходжень та видатків, відповідно до особливостей введення обліку і процесу звітування перед державними контролюючими органами та внутрішніми вимогами складання публічних звітів про кількісні та якісні показники діяльності Благодійної Організації «Благодійний Фонд «Тепле Місто».

У розділі 3 Напрями удосконалення обліку та аналізу фінансової діяльності неприбуткових організацій розкривається методологія удосконалення обліку для неприбуткових організацій на основі впровадження нових та вдосконалення наявних процесів введення обліку. Також, розкриваються основні чинники впливу на фінансову діяльність благодійної організації, з детальним розписом факторів забезпечення ефективного фінансового управління. Запропоновано способи удосконалення методів аналізу фінансової діяльності неприбуткової організації.

ВИСНОВКИ

Дане проведене дослідження організації обліку та аналізу фінансової діяльності неприбуткових організацій надало можливість розкрити сутність соціальних непідприємницьких структур і ознайомитися з їхніми видами, виокремити спільні та відмінні ознаки громадських організацій порівняно з благодійними організаціями. Також була проведена аналітика діяльності Благодійної Організації "Благодійний Фонд «Тепле Місто»", ідентифіковані основні проблеми та перешкоди для її розвитку, а також виділені основні методи удосконалення обліку та фінансового аналізу неприбуткових організацій.

Загальні висновки отримані в результаті досліджень такі:

Неприбуткові організації – це організації, які мають на меті досягнення соціальних, культурних, благодійних, освітніх та інших суспільних цілей і не використовують отримані кошти для особистого збагачення своїх власників або засновників.

Неприбуткові організації працюють на благо суспільства і мають на меті змінювати своє оточення, розвивати громадянську активність та вирішувати соціальні проблеми. Такі організації виступають посередниками між державою та різними соціальними групами, захищаючи їхні права та інтереси, запобігаючи монополізації державою політичної, економічної та інших сфер суспільного життя. Вони мають на меті перерозподіл наявних і створення додаткових фінансових, матеріальних, інтелектуальних та інших ресурсів, спрямованих на задоволення приватних і суспільних інтересів.

До неприбуткових організацій належать бюджетні установи; громадські організації, політичні партії, творчі спілки, релігійні організації, благодійні організації, пенсійні фонди; спілки, асоціації та інші об'єднання громадян; житлово-будівельні кооперативи; дачні кооперативи; садівничі кооперативи; гаражні кооперативи (гаражно-будівельні кооперативи); об'єднання співвласників багатоквартирних будинків, асоціації власників житла;

професійні спілки, їх об'єднання, організації профспілок, організації роботодавців, об'єднання сільськогосподарські кооперативи, інші юридичні особи, діяльність яких відповідає вимогам ПКУ.

Громадські організації та благодійні фонди відіграють важливу роль в українському громадянському суспільстві, саме то ми виділили певні відмінності в їхній діяльності. Хоча обидві організації працюють на благо громадян і мають спільні риси, такі як громадянська участь та співпраця з громадянами, головна відмінність полягає в тому, що громадські утворення зосереджені на вирішенні конкретних соціальних проблем, тоді як благодійні фонди – на зборі та розподілі ресурсів для підтримки вразливих верств суспільства та конкретних груп.

Міжнародний досвід соціального підприємництва демонструє можливості та переваги неприбуткового сектору не лише в соціальному, а й в економічному плані. Крім того, світовий досвід є орієнтиром того, що потрібно змінювати в законодавстві, в бізнес-діяльності та в державі.

На основі закордонного досвіду, можна зробити підсумок, що бізнес може взяти на себе значну частину соціального навантаження (охорона здоров'я, інфраструктура), але натомість він хоче отримати сприятливі умови зі сторони держави, у свою чергу неприбуткові установи готові досягати суспільного блага на безкорисливій основі.

Благодійна організація «Благодійний Фонд «Тепле Місто» була зареєстрована у 2014 році, проте ідея реалізації такої масштабної громадської ініціативи з'явилась ще у 2013 році. Благодійний фонд "Тепле Місто" є яскравим прикладом благодійної організації, яка досягла успіху у виконанні ролі каталізатора соціальних змін та розвитку міста Івано-Франківськ. "Тепле Місто" обрало важливий шлях створення інноваційної платформи для підтримки та розвитку громадських ініціатив, зосередженість на міських перетвореннях з бажанням впливати на розвиток та покращення навколишнього середовища для місцевих мешканців.

Благодійна організація "Благодійний Фонд"Тепле Місто" здійснює благодійну діяльність, спрямовану на досягнення цілей благодійної діяльності, визначених її Статутом, у формі реалізації благодійних програм та заходів.

Доходи за звітний фінансовий рік використовуються виключно на реалізацію благодійної програми, за винятком адміністративних витрат, пов'язаних з функціонуванням Фонду. З метою оцінки фінансових ресурсів, досліджувана організація розробляє стратегічний бюджет, пов'язаний із цілями благодійного фонду і приймається одночасно із затвердженням стратегії розвитку Благодійної організації "Благодійний Фонд"Тепле Місто" Наглядовою Радою.

Благодійний фонд "Тепле Місто" складає внутрішній фінансовий звіт. Річний основний звіт фонду містить аналіз результатів, досягнутих фондом, зокрема щодо виконання стратегії та річного бізнес-плану. Річна фінансова звітність складається з балансу, звіту про фінансові результати та звіту про рух грошових коштів.

В результаті даного дослідження проаналізовано фінансову діяльність Благодійної Організації «Благодійний Фонд «Тепле Місто» за 2020-2022 роки. Як висновок, можна сказати що досліджувана організація правомірно провадила свою діяльність, з кожним роком збільшувала свої балансові числові показники, при цьому в жодному з років не перетинала позначку більше ніж 5,5% адміністративних витрат. Все це свідчить про ефективну облікову та фінансову політику в організації.

Удосконалення бухгалтерського обліку для задоволення управлінських потреб здійснення фінансової діяльності неприбуткових організацій є важливою стратегією, яка допоможе їм ефективно працювати та досягати своїх цілей.

Основні заходи включають використання новітніх технологій та бухгалтерського програмного забезпечення для автоматизації процесів і підвищення точності звітності; розробку чітких систем звітності, що враховують вимоги законів і стандартів; підвищення прозорості фінансової

діяльності та до тримання регуляторних вимог; забезпечення того, щоб персонал, залучений до фінансового обліку, міг ефективно використовувати нові підходи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Артюх О. В., Кейдалюк С. О. Особливості бухгалтерського обліку некомерційних організацій. *Інфраструктура ринку*. 2019. № 32. С. 398–401.
2. Височан О.О., Майковець Д.О. Облік фінансування діяльності не бюджетних неприбуткових організацій. *Економіка і суспільство*. 2022р., Випуск 14, URL: <https://www.economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1866/1798>
3. Гера С.С., Економічна сутність неприбуткових організацій, їх форми та види. *Збірник наукових статей випускників з фаху «Облік і оподаткування»*. Випуск 11. 2022.
4. Ільїна С., Верхоглядова Н., Шило В., Кисла В. *Бухгалтерський фінансовий облік : навчальний посібник*: Центр учбової літератури, 2019. 536 с.
5. Іщенко Я. П., Подолянчук О. А., Коваль Н. І. Фінансовий облік. підручник. Вінниця: Видавництво ФОП Кушнір Ю. В., 2020. 496 с.
6. Савчук В.К. До аналітичного забезпечення управління діяльністю неприбуткових організацій. *Міжнародний збірник наукових праць*. Випуск 2. С.319-327.
7. Стинська В. В. Нормативно-правове регулювання благодійної діяльності в Україні. *Науковий вісник Ужгородського університету: серія: Педагогіка. Соціальна робота*. 2021. Випуск 1 (48). С. 396–399.
8. Тростянська К. М., Крижановська О.А. Проблемні питання бухгалтерського обліку неприбуткових організацій. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2021. № 2. С. 184–189.
9. Усаченко Л.М., Зарубіжний досвід неурядових організацій: функціональні моделі. URL: <http://academy.gov.ua/ej/ej11/txts/10ulmofm.pdf>
10. Чижевська Л.В., Затокат Т.В., Підходи до оподаткування окремих операцій неприбуткових організацій: український та міжнародний досвід. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2022, Випуск 1. С. 23-28.